

**Голові спеціалізованої вченої ради ДФ 11.107.001
Донецького державного університету управління
Міністерства освіти і науки України
доктору наук з державного управління, професору
Стойці А.В.**

Відгук

**офіційного опонента доктора наук з державного управління, доцента,
Горника Володимира Гнатовича на дисертацію
Голтвенка Олександра Валерійовича – «Публічне управління інноваційним
розвитком приморських територій: соціо-еколого-економічний аспект»
подану до захисту в спеціалізовану вчену раду Донецького державного
університету управління на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю – 074 «Публічне управління та адміністрування»**

1. Актуальність обраної теми і зв'язок з науковими програмами

Трансформація парадигм державного управління в бік публічного обумовлена новими завданнями і повноваженнями на певних територіях суб'єктів управління – територіальних громад. Уже перші спроби імплементації змісту публічного управління в державне управління і місцеве самоврядування засвідчили, що управлінські впливи на суспільні сфери діяльності з боку держави за змістом є публічними і їх можливо розвивати як елементи публічної влади не тільки в державному управлінні, а й у місцевому самоврядуванні. Тому з часом стали розширюватися межі і напрями «публічності» в усіх видах влади. Виникнення нових змістів та джерел управлінського впливу на розвиток суспільних ланок, процеси євроінтеграції та роботизації виробництв товарів та послуг, – формують нові умови для соціально орієнтованої блакитної економіки. Але варто враховувати й фактор утвердження України як морської держави, виходячи з її просторових і геофізичних особливостей, місця та ролі у глобальній та регіональній системі міжнародних відносин. Значну частину національного валового внутрішнього продукту формують п'ять областей України, які мають вихід до моря і займають близько

27 відсотків її території. Більшість населення на їх території проживає на відстані не більш як 60 кілометрів від моря та тісно пов'язана з морською діяльністю.

Тому, зосередження дослідження саме на приморських територіях України, є досить актуальним та обґрунтованим, а виокремлені соціальні, економічні та екологічні аспекти відзначені як стрижневі для публічного управління інноваційним розвитком. Отже, дисертаційна робота Голтвенка О.В. вирішує актуальне науково-практичне завдання.

Окремі результати дисертації знайшли своє відображення у науково-дослідній роботі Донецького державного університету управління (С. 18, Додаток А), зокрема за держбюджетною темою «Економічні та інституціональні основи реформування природокористування і охорони навколишнього середовища для переходу до сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0110U008161), де автором дослідження розвинуто роль і місце партнерських відносин бізнесу, влади та закладів вищої освіти у системі публічного управління для переходу до сталого розвитку.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність і новизна

Наукові положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, можуть бути предметом захисту і є достатньо обґрунтованими.

Для дослідження Голтвенко О.В. використав широку інформаційну базу, Стратегію сталого розвитку України, Державну стратегію регіонального розвитку, Стратегію сталого розвитку України до 2030 року (проект), положення Морської доктрини України, Стратегію розвитку міста Маріуполь, а також міжнародні видання з аналізом показників управління приморськими територіями (Worldwide Governance Indicator, Coastal Governance Index) тощо.

Автором проведено ґрунтовне наукове дослідження, що базується на узагальненні результатів значної кількості наукових робіт провідних науковців з обраної теми та основних нормативно-правових і законодавчих документів, в

тому числі закордонних, в рамках яких здійснюється розвиток соціального, економічного та екологічного аспектів приморських територій та сам суто аналіз, який представлено в другому розділі дослідження (С. 94-108; 116-140; Додатки Б-Д).

Результати дослідження отримані за допомогою сучасних методів, зокрема: сукупність методів статистичного аналізу (другий розділ дослідження С. 94-108), методи експертного оцінювання (С. 152-172, додаток З), векторний (С. 165-171). Використання вищенаведених методів дозволило сформулювати теоретико-методичне підґрунтя для оцінювання стану й розробки завдань публічного управління інноваційним розвитком приморських територій.

Наукові результати, отримані в дисертації, полягають в поглибленні теоретичних основ, розвитку методичних підходів і обґрунтуванні організаційних засад удосконалення публічного управління інноваційним розвитком приморських територій, з огляду на стан соціальних, екологічних та економічних аспектів. Заслужують особливої уваги наступні положення наукової новизни:

розвинуто понятійно-категорійний апарат науки публічного управління в частині уточнення змісту терміну «соціо-еколого-економічна система» як форми організації взаємозв'язків в певному просторі і часі між природними, економічними та соціальними підсистемами, яка забезпечує їх саморегуляцію, самовідновлення елементів, встановлює межі адаптаційних можливостей відповідно механізму взаємодії з представниками органів публічного управління, бізнесу, освітніх закладів та громади приморських територій;

удосконалено інноваційно-інфраструктурну функцію моделі публічного управління інноваційним розвитком соціо-еколого-економічних систем приморських територій в частині механізму управління взаємодією влади та основних стейкхолдерів (бізнесу, закладу вищої освіти, громади та неурядових організацій переважно екологічного спрямування) за умов децентралізації та реалізації моделі збалансованого розвитку, що передбачає створення

координаційно-комунікативного центру для забезпечення ефективності комунікативного зв'язку з усіма зацікавленими стейкхолдерами та органами місцевого самоврядування, налагодить взаємозв'язок з міністерствами та відомствами, що здійснюють регулюючу функцію.

комплексний механізм публічного управління інноваційним розвитком приморських територій в Україні за рахунок оптимізації зв'язків, задач і відповідних їм інвестиційних стимулів, що за допомогою програмних документів спільного морського порядку та ресурсної підтримки соціо-еколого-економічних систем створює підґрунтя для переходу до «блакитної економіки».

Як просліджується, автором уточнені всі аспекти для забезпечення реалізації запропонованих завдань та заходів, що передбачають і розвиток публічного управління і підсилення спроможності приморських територій, які згідно аналітичних доповідей визначаються як депресивні.

3. Теоретична цінність і практична значущість наукових результатів

Теоретична цінність отриманих у дослідженні Голтвенка О.В. результатів полягає у розвитку теоретичних положень і висновків, спрямованих на розвиток науки публічного управління, зокрема в частині обґрунтування особливостей публічного управління приморськими територіями як особливими соціо-еколого-економічними системами.

Практичне значення наукових результатів полягає у можливості використання органами місцевого самоврядування запропонованого механізму взаємодії з представниками органів публічної влади як агентами підтримки інноваційного розвитку приморських територій, що дозволить піднести суб'єктно-об'єктні відносини соціо-еколого-економічної системи приморських територій на новий рівень. Інноваційному розвитку сприятиме і залучення Міністерства освіти і науки України, як органу виконавчої влади із забезпечення євроінтеграції до науково-дослідного простору та розгортання науково-

технічного співробітництва з питань морських досліджень та публічного управління інноваціями.

Отримані результати дослідження придатні для впровадження, що підтверджується довідками:

Комунального комерційного підприємства «м.ЄХАБ», Маріупольська міська рада (Довідка від 19.12.2019 №74.2-54690-74.1), яка підтверджує, що виконані здобувачем розробки щодо публічного управління інноваційним розвитком приморських територій (в тому числі м. Маріуполь) з урахуванням сфери туризму, дійсно має практичне значення в аспекті масштабування соціо-еколого-економічного ефекту від розвитку сфери гостинності.

ПРАТ «МК «Азовсталь» (Довідка 152т, від 19.04.2020 р), яка підтверджує, що модель системи управління інноваційним розвитком має практичне значення для реалізації комунікативного механізму публічного управління розвитком приморських територій, а також стане в нагоді в подальшій реалізації довгострокових проєктів, спрямованих на розвиток інфраструктури міста, освіти і охорони здоров'я, укріпленню співпраці бізнесу-уряду-університету.

Маріупольської міської ради (Довідка №16.12.2019 №27.2-82214-02), яка відзначає доцільність виконання завдань, передбачених Морською доктриною до 2035 року в частині підвищення ефективності координації розвитку приморських територій шляхом розроблення і впровадження стратегій розвитку, законодавчих та управлінських ініціатив.

Донецького державного університету управління (Довідка від 03.04.2020 №04-01.03/227), яка засвідчує, що положення дисертаційного дослідження Голтвенка О.В. щодо теоретико-методичних та практичних засад вдосконалення публічного управління інноваційним розвитком приморських територій впроваджено у навчальний процес Донецького державного університету управління при викладанні навчальних дисциплін «Регіональні стратегії розвитку туризму», «Соціальна екологія», а також при розробці освітніх програм і спеціалізованих курсів.

4. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях

Результати дослідження були оприлюднені у 13 наукових працях, з яких: 1 стаття у періодичних наукових виданнях інших держав, та мають індекс SCOPUS; участь у 2 колективних монографіях; 4 статті у наукових фахових виданнях України; 6 тез доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Загальний обсяг опублікованих праць за темою дисертації становить 4,4 ум.-друк. арк., з них особисто здобувачеві належить 3,9 ум.-друк. арк. У процесі оприлюднення наукових результатів було дотримано вимоги пунктів 9, 11 і 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. № 167, а також Наказу МОН від 23.09.2019 № 1220 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук», що підтверджує достатність публікацій.

В цілому, детальний аналіз дисертаційного дослідження та публікацій за його результатами дає підстави констатувати ідентичність основних положень й рекомендацій.

5. Відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. В додатках представлено копії довідок про апробацію результатів, отриманих у ході дослідження. Обсяг основного тексту дисертації становить цілком відповідає встановленим вимогам. Виклад матеріалу роботи здійснено у науковому стилі з дотриманням вимог до структури та логіки дослідження згідно завдань, спрямованих на досягнення визначеної мети. Оформлення дисертації відповідає вимогам Наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

6. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації:

1. В першому розділі автор характеризує приморську територію як визначну зі своїми властивостями та цільністю складових її елементів, на якій забезпечується і проходить сполучення матеріальних і нематеріальних факторів суспільного виробництва з соціо-еколого-економічними наслідками (С. 41-42). В третьому розділі представляє недоліки співпраці України, Росії та Грузії, під час створення стратегії для приморських територій за допомогою таких проєктів як «Екологічний моніторинг Чорного моря» (С. 180), але не відзначає впливу фактору політичної волі та конфліктів.

2. Під час аналізу закордонного досвіду публічного управління здобувач посилається на інструменти управління приморськими територіями, які стали результатом наднаціонального діалогу щодо управління приморськими територіями керівництва країн в рамках конференції ООН про зміну клімату країн Європи та США (С. 183), однак, завдання імплементації закордонного досвіду та аналіз морських держав побудований суто на індексах європейських країн.

3. Здобувач наводить оцінку ефективності уряду України (дані Worldwide Governance Indicators) за 2015-2019 роки (С. 184), а також за допомогою соціологічного опитування та застосування векторного методу (авторський підхід) визначає вплив публічного управління на інноваційний розвиток приморських територій лише за 2019 рік (С. 184-186). Однак, не встановлює кореляційного зв'язку між даними показниками і не доводить доцільність їх співвідношення (за рівнем та терміном збору даних), що ставлять під сумнів можливість виконання передбачуваних стратегіями та рекомендованих автором завдань публічного управління розвитком приморських територій.

4. Автор прогнозує розвиток соціальної складності суспільства, за допомогою геометричної інтерпретації розбіжностей між напрямками вектору дій влади і вектору соціальної активності суспільства доводить їх зв'язок. Однак, не

проводить оцінку людського капіталу як з боку соціально активної громади так і представників органів влади.

5. Глибинність погляду на соціальну складність суспільства в роботі можна було б досягти за умов дослідження актуального питання – розвитку волонтерського руху та кількості громадських організацій, участь яких автор передбачив в запропонованих механізмі взаємодії з представниками органів публічної влади як агентами підтримки інноваційного розвитку приморських територій (С. 187); моделі публічного управління інноваційним розвитком приморських територій (С. 189); комплексному механізмі публічного управління інноваційним розвитком приморських територій (С. 206).

Висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

7. Загальний висновок

Дисертація Голтвенка Олександра Валерійовича на тему «Публічне управління інноваційним розвитком приморських територій: соціо-еколого-економічний аспект» є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням, якому властива наукова новизна, ґрунтовність теоретичних та практичних рекомендацій, які спрямовані на вирішення важливого науково-практичного завдання щодо інноваційного розвитку приморських територій та знайшли своє підтвердження через відповідну апробацію та оприлюднення.

Наукові положення та висновки, викладені у дисертації, доповнені таблицями та ілюстраціями. У цілому, дисертаційна робота виконана з дотриманням встановлених вимог. За отриманими результатами з елементами наукової новизни, змістом, дисертаційна робота відповідає вимогам пунктів 9, 10, 11 та 12 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою КМУ від 06.03.2019 р. №167.

З огляду на означене, вважаю, що автор дисертації – Голтвенко Олександр Валерійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 074 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

директор навчально-наукового інституту
управління, економіки та природокористування
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського, д. держ. упр., доцент.

Заслужений працівник промисловості України

В.Г. Горник